

Nyheter för överförmyndare

Avdelningen för juridik
Eva von Schéele

Mars 2018

RÄTTSFALL OCH DOMAR

Kommun ersätts inte avseende godmanskostnader för ensamkommande barn

I ett antal mål har kammarrätten fastställt Migrationsverkets beslut att inte bevilja en kommun ersättning avseende kostnader för godmanskap till ensamkommande barn.

Skälen till dessa beslut har varit att det ensamkommande barnet lämnat Sverige och sökt asyl i annat land, ett barn hade beviljats permanent uppehållstillstånd och för ett annat barn hade åldern skrivits upp till över 18 år.

Migrationsverket har också i samtliga mål anfört att verket inte haft någon lagstadgad skyldighet att underrätta överförmyndaren om dessa ändrade förhållanden.

Kammarrätten i Sundsvall, mål nr 1258 -17 -- 1261-17, meddelad 2018-03-06.

Rättegångsfel när vårdnadshavare inte fick yttra sig i ett förmyndarskapsärende

Hovrätten beslutade att förordna en medförmyndare för tre barn med uppdrag att ensam förvalta barnens tillgångar. Beslut fattades utan att barnens vårdnadshavare fick tillfälle att yttra sig.

Målen överklagades till Högsta Domstolen som meddelade prövningstillstånd. HD fann ett hovrättens handläggning inneburet att en från rättssäkerhetssynpunkt väsentlig regel åsidosatts. Felet har, enligt HD, anses ha påverkat målen utgång. Hovrättens beslut undanröjs och målen återlämnas till hovrätten för fortsatt handläggning.

Högsta Domstolen, mål nr Ö 343-18, Ö 344-18 samt Ö 345-18, meddelad 2018-03-13.

Spelmissbruk inte grund för förvaltarskap

PF ansökte själv om förvaltarskap med omfattningen bevaka rätt och förvalta egendom. Tingsrätten beslutade att anordna förvaltarskap med PF:s mor som förvaltare.

Överförmyndaren överklagade beslutet till hovrätten.

I sina skäl anger hovrätten att domstolen delar tingsrättens bedömning att PF är ur stånd att vårda sin egendom och att det huvudsakliga skälet till PF:s svåra ekonomiska situationen synes vara hans spelmissbruk.

I frågan om spelmissbruk kan utgöra grund för ett förvaltarskap kan, enligt hovrättens bedömning, inte "liknande förhållanden" utifrån rådande rättsläge anses innefatta spelmissbruk.

Inte heller PF:s alkohol- och narkotikamissbruk är så allvarligt, enligt hovrätten, att det kan ligga till grund för ett förvaltarskap och något orsakssamband med oförmågan att vårda sin egendom kan inte heller ses.

Enligt hovrätten saknas sålunda förutsättningar för att anordna förvaltarskap för PF, varför tingsrättens beslut upphävdes.

Svea Hovrätt, mål nr ÖÄ 11584-17, meddelad 2018-03-14.

Övrigt

JO

Kritik mot polismyndighet för att barn förhöordes utan närvarande föräldrar

JO kritiserar en polismyndighet för att en vårdnadshavare inte informerats om rätten att närvara när ett förhör skulle hållas med den 14-årige sonen.

JO har i sitt beslut angett den rättsliga regleringen enligt följande:

"Om någon kan misstänkas för att före 15 års ålder ha begått ett brott ska den unges vårdnadshavare omedelbart underrättas. Den unges vårdnadshavare ska även kallas till förhör som hålls med den unge. Vårdnadshavaren ska dock inte underrättas eller kallas om det är till men för utredningen eller om det i övrigt finns särskilda skäl mot det. Med vårdnadshavare jämföras här annan som svarar för den unges vård eller fostran eller har en fostrande roll i förhållande till den unge. (Se 33 § lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare.)

När den som hörs är under 15 år bör den som har vårdnaden om honom eller henne vara närvarande vid förhöret, om det kan ske utan men för utredningen (23 kap. 10 § rättegångsbalken). För att bestämmelsen inte ska bli meningslös behöver förhørsledaren regelmässigt på ett eller annat sätt förvissa sig om att var och en

som är vårdnadshavare och kan tillåtas att närvara också har underrättats om förhöret. (Fitger m.fl. Rättegångsbalken, oktober 2017, Zeteo, kommentaren till 23.10 §.)”

Polismyndigheten kan inte undgå kritik i detta ärende då man inte informerat vårdnadshavaren om de rättigheter som angivits ovan.

JO, dnr 3906-2017, meddelat 2018-02-28.

Kritik mot arbetsmarknads- och socialnämnden i en kommun för dröjsmål med att ansöka om särskilt förordnad vårdnadshavare för ett ensamkommande barn

En god man för ett ensamkommande barn, MA, uppger i en anmälan till JO följande. MA beviljades permanent uppehållstillstånd i december 2016. Då bodde MA i Y kommun. Socialtjänsten förslög den gode mannen att denne skulle bli särskilt förordnad vårdnadshavare, men då MA bodde i en annan kommun, M, skickades ärendet till socialnämnden i den senare kommunen.

Den gode mannen blev aldrig kontaktad av socialtjänsten i kommun M och när denne ringde upp sa man att man hade resursbrist och det var osäkert om man överhuvudtaget skulle utreda hen som särskilt förordnad vårdnadshavare.

JO konstaterar i sin utredning att i februari 2018 har någon utredning ännu inte inletts.

Även om JO har förståelse för socialtjänstens ansträngda arbetssituation efter den stora tillströmningen av ensamkommande barn under 2015 till kommunen är nämndens dröjsmål inte acceptabelt.

Nämnden förtjänar kritik för dröjsmålet.

JO, dnr 6489-2017, meddelad 2018-03-05.

SKL:s uppdaterade cirkulär

SKL har uppdaterat två cirkulär som nu finns på hemsidan, www.skl.se.

1. **Cirkulär 18:7** Arvoden och ersättningar till förmyndare, gode män och förvaltare
2. **Cirkulär 18:14** Socialnämndens anmälningskyldighet i frågor som rör god man, förvaltare samt vissa vårdnads- och förmynderskapsfrågor.